דף ס'

משנה

יצאו שנים כאחד ברוחב הפתח, מונה אותם כאילו יצאו בזה אחר זה. מנה את שניהם כאחד נמצא שהתשיעי לפי חשבונו הוא העשירי והעשירי הוא האחד עשר[728], שניהם מקולקלים[729] וירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומם[730].

קרא לתשיעי עשירי, ולעשירי תשיעי, ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין, התשיעי נאכל במומו, והעשירי מעשר, ואחד עשר קרב שלמים, ועושה תמורה, דברי רבי מאיר. אמר רבי יהודה, הרי אותו אחד עשר שקראו עשירי הוא תמורת מעשר, ולמדנו שאין תמורה עושה תמורה? אמרו משום רבי מאיר, אילו היה האחד עשרה תמורה לא היה קרב[731], וממה שהוא קרב שלמים הוא נחשב הקדש ראשון, ועושה תמורה.

קרא לתשיעי עשירי, ולעשירי עשירי, ולאחד עשר עשירי, אין אחד עשר מקודש. זה הכלל, כל שלא נעקר שם עשירי ממנו, אין אחד עשר מקודש.

גמרא

אמר רבי יוחנן, שאם מנאם זוגות זוגות, קינטרן קינטרן, מנה כל מאה ומאה ביחד, העשירי למנינו הוא קדוש. מהו למנינו?, אמר רב מארי למנין

רי"א מנאם זוגות העשירי למנינו קדוש רב מארי א' למנין שלו רכ"א למנין בהמות

728 ואם עשה כן ולא נמלך בב"ד הרי הן מקולקלין כדקתני סיפא קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי העשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים, פ"א לא חל עליהם קדושה ליקרב אלא נאכלים במומם שאע"ג שאם קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי העשירי קרב מעשר ואחד עשר קרב שלמים. ה"מ שלא טעה אלא מתשיעי ואילך אבל כאן הואיל וטעה כל כך כל המנין מקולקל. ומה שש' יצאו שנים כאחת לא מדבר מתשיעי ועשירי. אלא כשטעה בחשבון מתשיעי ולמעלה כגון שיצאו שנים בשמיני וקראם שמיני או יצאו שנים בשביעי וקראם שביעי. ומה שש' לקמן מנאן למפרע העשירי קדוש הוא כשמנה במנינא דפרסאי דקרו לעשרה חדא. וי"מ שנתכוין למנותן אחד,ולא נהירא. ובנמוקי ר' מצאתי שמקולקלין הוא שקדושה חלה עליהם.רש"י.

729 ס"א יצאו תשיעי ועשירי כאחת תשיעי ועשירי מקולקלים ורש"י לא גרס כן.וכן משמע בגמרא. שיטמ"ק.

730 רש"י פי' כגון שיצאו שנים כשהגיע לששה או לשבעה ומנאן אחד ועל כן קרא העשירי למנין בהמות תשיעי והאחד עשר עשירי. אע"ג שבסמוך אמר קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר ויש ספק אם נעשים כאחד ע"י שמנאם אחד או לא. ואע"ג שיש מ"ד בגמרא עשירי למעשר בהמות קדוש. שמה שמנאם אחד עושה ספק, ואותו הקרוי תשיעי הואי ספק תשיעי ספק עשירי, והקרוי עשירי הוא ספק עשירי ספק קדוש ליקרב.תוס'.

731 תמורת מעשר אינה קריבה כמו שלומדים מס' תמורה (דף ה:)מעשר העברה העברה מבכור ובבכור דרשונן הם קריבין ואין תמורתו קריבה. רש"י.

שלו הוא קדוש, אם הוא מנה זוגות הזוג העשירי הוא קדוש. ואם הוא מנה מאות, המאה העשירית קדושה. רב כהנא אמר, למנין בהמות הוא קדוש, כשמנה חמש זוגות בהמות שהן עשר בהמות הבהמה העשירית, האחרונה שבזוג החמישי היא מעשר. ואם הוא מנה מאות היוצאים עשיריים בפתח הם קדושים[732].

רי"א א' העשירי למנין בהמות קדוש כשהתכוון להוציא זוגות

שואלת הגמרא ממה שנינו במשנה, יצאו שנים כאחת מונה אותן שנים, מנאן אחד תשיעי ועשירי מקולקלין. למי שאמר למנין שלו הוא קדוש, התשיעי והעשירי מקולקלים משום שהוא קרא לעשירי תשיעי, ולאחד עשר עשירי. אבל למי שאמר למנין בהמות הוא קדוש, הרי לא חוששים למנין שלו ומדוע האחד עשר שהוא קורא עשירי והעשירי שהוא קורא תשיעי מקולקלים, יהיה האחד עשר שלמים העשירי מעשר? עונה הגמרא, שרבי יוחנן יאמר אני אמרתי שאם מנאם זוגות העשירי למנין בהמות קדוש. כשהתכוון להוציא את הבהמות זוגות זוגות. אבל היכן ששנים יצאו ביחד מאליהם, לא אומרים למנין בהמות קדוש אלא הולכים גם אחר המנין שהוא מנה.

שואלת הגמרא ממה ששנינו, מנאן למפרע, בראשון שיצא קרא עשרה ובשני תשעה ובשלישי שמונה וכן כולם עד אחד, העשירי שבמנין שקרא לו אחד הוא קדוש. הרי אפשר לומר כן רק למי שאמר למנין בהמות הוא קדוש. אבל למי שאמר למנין שלו הוא קדוש, הרי הוא קרא לעשירי אחד? אמר רבא, העשירי למנין שלו קדוש, מפני שיש מנין של פרסים שקוראים לעשרה אחד.

"העשירי" בין קראו עשירי בין היה עשירי

תנו רבנן, לומדים שאם קרא לתשיעי עשירי, ולעשירי תשיעי, ולאחד עשר עשירי, שלשתם מקודשין, מהכתוב: "וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ", "הָעֲשִׂירִי" בין שקרא לו עשירי בין שהיה עשירי למנין ולא קראו עשירי. יכול שאני מרבה אף שמיני ושנים עשר שקראם עשירי? אמרת, כמו שהוא אינו מקודש אלא בסמוך, שאין לך

732 ואם הם ניכרים יקרבו ואם לא ירעו עד שיסתאבו. רש"י כת"י.

סמוך בו יותר מגופו, אף טעותו במה שקרא עשירי אינו מקודש אלא אם טעה בסמוך למעשר גמור, תשיעי ואחד עשר.

מה עשירי מיוחד אף טעותו מיוחדת כר"א בר"ש

ושואלת הגמרא ממה ששנינו בברייתא, מה העשירי מיוחד, אחד, אף טעותו מיוחדת, ואם טעה בתשיעי ובאחד עשר רק אחד מהם מקודש ולא שניהם? אמר רבי יוחנן לתנא ששנה את הברייתא, שהברייתא היא כרבי אלעזר ברבי שמעון, הסובר שלעולם אין אחד עשר קדוש עד שישתוק בתשיעי[733], ויקרא לעשירי תשיעי, ולאחד עשר עשירי. אבל אם היה קורא לתשיעי עשירי אחד עשר, אינו קדוש. וטעמו הוא משום שהוא סבר כרבי יהודה שאמר שטעות מעשר היא תמורה. וסבר כרבי שמעון אביו שאמר שאין ממירים וחוזרים וממירים. לאחר שהמירו על הבהמה פעם אחת אינה תופסת עוד תמורה פעם אחרת, ואין שתי טעיות למעשר.

רבא א' יצאו ב' בתשיעי וק' תשיעי עשירי וחולין מעורבים ק' עשירי י' וט'

אמר רבא, יצאו שנים כשהיה תשיעי ראוי לצאת, וקראם תשיעי, עשירי וחולין מעורבים זה בזה. מפני שהעשירי הוא קדוש מאליו ולתשיעי הוא קרא תשיעי, וירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומם[734]. קראם עשירי עשירי ותשיעי מעורבים זה בזה, מפני שהוא קרא לשניהם עשירי. יצאו שנים בעשירי[735] וקראם עשירי, עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה, ואחד מהם הוא מעשר גמור ואחד הוא אחד עשר שקדוש וקרב שלמים והם מעורבים. ולכן שניהם יקרבו ויאכלו כחומר קודש שבהם, שטעונים שתי מתנות והרמת חזה ושוק כמו שלמים. קראם אחד עשר, עשירי וחולין מעורבים זה בזה.

כל בבת אחת שניהם קדושים זה הכלל לדבות כששתק

שואלת הגמרא, כיון שרבא אמר שאם יצאו שניהם בתשיעי וקראם עשירי, עשירי

733 תוס' כתבו שיש לפ' אין י"א קדוש ליקרב עד שישתוק בתשיעי בשני ענינים. לאו דוקא שישתוק בתשיעי אלא שלא קראו עשירי. ואפילו קראו תשיעי שאם קראו עשירי אין אחד עשר קדוש ששתי טעיות אין קדושים כאחד. שצ' טעות מיוחדת כהוא עצמו. ועוד יש לפרש דאם קראו לתשיעי תשיעי שוב אינה טעות כשקרא לעשירי תשיעי, וכאילו קראו עשירי. ואין אחד עשר מקודש שאינו נחשב כאילו נעקרה שם עשירי ממנו. ושישתוק הוא דוקא שלא ידבר כלל, ומתורצת קושיא אחת לקמן שאמר הב"ע דקדים חד מינייהו ואפיק לרישיה וקרא אחד עשר. כמאן דלא כרבי דאי כרבי הא אמר אחד עשר לא הוי עקירה. נעמיד שקוראים תשיעי לאותו שהוציא ראשו שלדברי הכל היא עקירה. ולפי פירוש זה אינה עקירה. תוס'.

734 והגוזז והעובד אחד מהכן אינו סופג את הארבעים שמא הוא חולין. רש"י.

735 יצאו שנים בעשירי כו' לעיל פ"ב (יז: ושם ד"ה אפשר) פירשתי שיכול לסבור שאי אפשר לצמצם. תוס'.

ותשיעי מעורבים זה בזה, אנו יודעים ממילא שהוא הדין ביציאו שניהם בעשירי? עונה הגמרא, שרבא בא להשמיע שבכל מקום שקרא שם עשירי לשנים, לעשירי ולאחד עשר בבת אחת שניהם קדושים אפילו ששם עשירי לא נעקר ממנו. כשרב כהנא ישב ואמר את הדברים, אמר לו רב אשי, והלא שם עשירי לא נעקר הימנו. ושנינו במשנה זה הכלל כל שלא נעקר שם עשירי הימנו אין אחד עשר מקודש? ואם נאמר שדין זה הוא רק בזה אחר זה, אבל בבת אחת שניהם קדושים. הרי בזה אחר זה נשנה כבר במשנה, קרא לתשיעי עשירי, ולעשירי עשירי, ולאחד עשר עשירי אין אחד עשר מקודש. ומה בא זה הכלל לרבות?. ואומרת הגמרא שזה הכלל לא בא לרבות בבת אחת אלא שאם יצא עשירי ולא דבר אין אחד עשר מקודש. מפני שהשתיקה אינה עקירה, ולא נעקר ממנו שם עשירי אלא אם עקרו בפירוש וקראו תשיעי.

יצאו ב' בעשירי והוציא ראשו וק' י"א וחזר וק' עשירי י' וי"א מעורבים

שאם לא תאמר שבבת אחת שניהם קדושים, קשה מה ששנינו בברייתא יצאו שנים בעשירי, ולא קדם אחד מהן את חבירו, וקראן עשירי, עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה. והלא לא נעקר שם עשירי הימנו? אלא משום שאומרים כל בבת אחת שניהם קדושים. דוחה הגמרא שאין ראיה מהברייתא, מפני שאפשר לומר שהברייתא מדברת כשאחד מהם הקדים והוציא את ראשו, וקרא לו אחד עשר. ואחר כך חזרו ונתערבו ויצאו בבת אחת וקרא לשניהם עשירי. מפני שכשקראו אחד עשר ולא עשירי נעקר ממנו שם עשירי, ואפילו שחזר וקרא לשניהם עשירי האחד עשר קדוש. אבל אם קרא לשניהם עשירי מתחלה אחד עשר אינו קדוש אפילו שקרא בבת אחת[736]. ושואלת הגמרא הרי שנינו לא קדם? עונה הגמרא שלא קדם הוא שחזר והתערב.

קרא לי' י"א ולי"א י' אין י"א קדוש
ד' רבי ר"ר בר"ר א' י"א קדוש

ומה שתירצו שכשקרא אחד עשר היא עקירה הוא שלא כרבי, שאמר שכשאמר אחד עשר אינו עקירה!. אוחם אומרת הגמרא, שניתן לומר שהתירוץ הוא אפילו לרבי. מפני שרבי אמר שאחד עשר אינו עקירה, כשיש לו בהמות רבות

736 מעמידים כגון שקרא אחד עשר שאם קראו תשיעי לא צריך לשנותו שהרי ודאי שהיא עקירה. אבל באחד עשר רבי חלק ואמר שאינה עקירה כדלקמן וצריך להשמיע שהיא עקירה. רש"י.

לעשר. וכשמנה עשרה ראשונים וקרא לעשירי אחד עשר אפשר לומר שלא נעקר בכך שם עשירי ממנו. מפני שכוונתו במה שאמר אחד עשר היא, זהו עישור אחד ולא עקר מהעשירי את שם מעשר. אבל כאן מדובר, כשאין לו יותר מאחד עשר או שנים עשר או שלשה עשר בהמות, ואי אפשר לומר שכשאמר אחד עשר הוא אמר זהו עישור אחד[737]. ומצינו שלרבי אחד עשר אינו עקירה, במה ששנינו בברייתא, רבי אומר שאם קרא לעשירי אחד עשר, ולאחד עשר עשירי אין אחד עשר קדוש. רבי יוסי ברבי יהודה אומר אחד עשר קדוש.

כשיש לו הרבה בהמות כשא' אחד עשר הוא אמר עישור אחד

ושואלת הגמרא הרי שנינו בברייתא[738] כלל אמר רבי כל זמן שלא נעקר שם עשירי הימנו אין אחד עשר קדוש. והלא כשקרא לעשירי אחד עשר שם עשירי נעקר[739]? אמר רבא, רבי אמר שאחד עשר אינו עקירה כשיש לו הרבה בהמות וכשאמר אחד עשר הוא אמר עישור אחד, ולא עקר את שם העשירי מהעשירי. אבל כשאין לו יותר מאחד עשר או שנים עשר או שלשה עשר בהמות, אי אפשר לומר שכשהוא אמר אחד עשר הוא אמר זהו עישור אחד.

737 שאין מנהגו של עולם לומר זה עישור אחד אלא אם יודע שיהו לו עישוריות הרבה ולכן אומרים שאמר אחד עשר ממש ועקר שם עשירי ממנו.רש"י.

738 גרסת צ"ק והתניא.

739 בשיטמ"ק גרסו אין י"א קדוש והלא נעקר, אמר רבא וכו'.